

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.025.01.2017

P/17/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź

T + 48 42 239 32 00, F + 48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/094 – Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.
Kontrolerzy	Andrzej Cieniewski – doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/161/2017 z dnia 18 października 2017 r. (Dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego w Łodzi w Łodzi, zwany dalej UMWŁ lub Urzędem, ul. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Witold Stępień – Marszałek Województwa Łódzkiego. (Dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹, że w kontrolowanym okresie (lata 2016-2017) samorząd województwa łódzkiego rzetelnie rozpoznał demograficzne wskaźniki populacji, jak również wynikające z nich potrzeby starszych i niepełnosprawnych mieszkańców tego województwa. W opracowanych dla województwa dokumentach strategicznych odnoszono się do dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, nie określono jednak zasad monitorowania stopnia realizacji przyjętych założeń. Samorząd dostrzegał potrzebę likwidowania barier współfinansując ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Łódzkiego roboty budowlane dotyczące obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. Nie dysponował jednak kompleksowym planem działań na rzecz poprawy dostępności dla takich osób, obiektów wykorzystywanych przez wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, co wynikało m.in. z braku przeprowadzenia w tych jednostkach oraz w samym UMWŁ, inwentaryzacji i audytów obejmujących problematykę występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Diagnoza potrzeb i strategię działań na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

1.1. W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Łódzkiego nie powołano odrębnej komórki organizacyjnej, zespołu lub pełnomocnika, do których zadań należałyby: koordynacja i/lub nadzór nad opracowaniem i realizacją wojewódzkich programów (działań) na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, koordynacja prac samorządowych jednostek organizacyjnych i komórek organizacyjnych Urzędu realizujących zadania

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, a także przygotowanie dla organów Samorządu Województwa Łódzkiego sprawozdań i informacji z realizacji tych zadań. Zadania w ww. zakresie realizowane były przez różne komórki organizacyjne Urzędu: Departament Polityki Regionalnej, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Departament Polityki Zdrowotnej, Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz samorządową jednostkę organizacyjną - Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi (dalej: RCPS).

(Dowód: akta kontroli str. 4-8)

Marszałek Województwa Łódzkiego powołał członków Wojewódzkiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych². Rada była organem opiniotwórczo - doradczym funkcjonującym na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych³. Do zakresu jej działań należało: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów wojewódzkich programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ocena ich realizacji, opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Sejmik Województwa pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Zarząd Województwa ustanowił Społeczną Radę Seniorów Województwa Łódzkiego⁴, jako organ o charakterze opiniotwórczo-doradczym, działający na rzecz wzmocnienia i rozwoju regionalnej polityki senioralnej, w szczególności podejmujący działania mające na celu proponowanie nowych rozwiązań i inicjowanie zmian, integrowanie środowisk senioralnych i eksperckich, instytucji samorządowych i rządowych oraz organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz osób starszych.

(Dowód: akta kontroli str. 9-27)

1.2. Samorząd Województwa Łódzkiego dysponował diagnozą sytuacji demograficznej i potrzeb osób niepełnosprawnych, zawartą w regionalnych dokumentach strategicznych, m.in.: w: Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020⁵ (dalej: SRWŁ) i Wojewódzkiej Strategii w zakresie Polityki Społecznej 2020 (dalej: WSPS)⁶. Przy opracowaniu SRWŁ podstawę analizy większości zjawisk stanowiły: opracowanie: Diagnoza województwa łódzkiego (z 2005 r.), dokumenty własne Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, dokumenty rządowe i Komisji Europejskiej oraz dane Urzędu Statystycznego w Łodzi. Wykorzystano także programy i strategie rozwoju wykonane dla poszczególnych gmin i miast województwa.

W strategii zidentyfikowano problemy w obszarach objętych bieżącą kontrolą NIK: spadek liczby mieszkańców WŁ - w perspektywie do 2050 r. - do poziomu 1.999,1 tys. osób (tj. o ok. 20% - znacznie wyższy wskaźnik niż analogiczny w skali kraju), zmiany struktury wiekowej – starzenie się populacji mieszkańców WŁ (silniejszy trend niż analogiczny na poziomie całego kraju), problemy zdrowotne skutkujące niższymi wskaźnikami trwania życia (jw.) oraz problem nieuwzględniania kwestii ochrony zdrowia przez samorząd miasta wojewódzkiego Łodzi - w planach działań inwestycyjnych (działania skoncentrowane

² Członków Rady powołano zarządzeniem nr 25/2003 Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 12 sierpnia 2003 r. w sprawie powołania członków Wojewódzkiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Nowi członkowie Rady zostali natomiast powołani Zarządzeniem nr 471/17 Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie zmiany ww. zarządzenia nr 25/2003 (...).

³ Dz.U. z 2003 r. Nr 62, poz. 560.

⁴ Uchwała Nr 58/17 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 23 stycznia 2017 r. Ww. uchwałą wprowadzono również Regulamin Społecznej Rady Seniorów Województwa Łódzkiego. Członków Rady powołano uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego Nr 555/17 z dnia 9 maja 2017 r.

⁵ Przyjęta uchwałą nr LI/865/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r. /nazwa/w sprawie (...)/, zaktualizowana uchwałą nr XXXIII/644/13 (...) z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie: uchwalenia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 i zmiany jej nazwy na Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

⁶ Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej 2020 została zaktualizowana uchwałą nr XXXVI/454//17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 marca 2017 r.

głównie na rewitalizacji dzielnic, transporcie publicznym i pracach drogowych).

W SRWŁ 2020 do najistotniejszych problemów w sferze społecznej, które mogą ograniczać możliwości rozwojowe województwa, zaliczono m.in.: proces depopulacji ośrodków miejskich, proces starzenia się społeczeństwa i niekorzystną sytuacją zdrowotną mieszkańców regionu. Politykę społeczną wskazano, jako jeden z obszarów priorytetowych w SRWŁ, dla którego zdefiniowano cel strategiczny, określony jako „zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej”. Za szczególną grupę odbiorców działań w zakresie prowadzenia aktywnej polityki społecznej uznano osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Natomiast, jako cele szczegółowe wskazano zwiększenie samodzielności funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym. Wskazano również główne działania służące realizacji celów w ww. obszarze. Były to: jakościowy i przestrzenny rozwój systemów w sferze pomocy społecznej, wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz profilaktyki i terapii uzależnień, przedsięwzięcia na rzecz zwiększenia możliwości rehabilitacji społecznej, zawodowej i leczniczej osób niepełnosprawnych, zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych oraz modernizacja i wyposażenie obiektów infrastruktury społecznej.

W aktualizacji strategii, w zakresie problematyki poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych w celu operacyjnym 6. (Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, kierunek działań 6.2.2 aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) wskazano m.in. wspieranie przedsięwzięć na rzecz uniwersalnej dostępności, w tym dostępności komunikacyjnej i projektowania uniwersalnego służących włączeniu społecznemu osób z obniżoną funkcjonalnością. Natomiast w filarze 3 Spójność przestrzenna w celu 9. Zrównoważony system osadniczy wskazano m.in. na potrzebę zapewnienia wysokiej jakości przestrzeni publicznej. Problematykę poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych ujęto również w części kierunkowej strategii - w ramach polityki terytorialno-funkcjonalnej w ramach obszarów miejskich, jako cel strategiczny wskazano: obszary miejskie zapewniające mieszkańcom wysoki poziom życia, wykorzystujące przewagi konkurencyjne do dynamicznego wzrostu gospodarczego oraz adaptujące się do zmian demograficznych i klimatycznych.

Odpowiedzialnym za monitorowanie SRWŁ był Zarząd WŁ, który realizował to zadanie za pośrednictwem Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego - przy współudziale pozostałych komórek Urzędu, Urzędu Statystycznego w Łodzi, administracji rządowej szczebla regionalnego, jednostek samorządu terytorialnego, jednostek naukowo - badawczych oraz instytucji regionalnych.

(Dowód: akta kontroli str. 28-41)

1.3. Dokumentem strategicznym w sferze społecznej była dla samorządu regionalnego strategia województwa w zakresie polityki społecznej przyjęta w 2007 r. i aktualizowana w 2017 r. - Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej 2020⁷, zawierająca m.in. diagnozę i prognozę zmian sytuacji demograficznej województwa łódzkiego oraz analizę dostępności komunikacyjnej.

W kierunkach działań w obszarze wsparcie dla osób z niepełnosprawnością wśród działań szczegółowych były: działania na rzecz znoszenia barier architektonicznych i komunikacyjnych, promowanie projektowania uniwersalnego (w tym w środowiskach wiejskich – we współpracy z NGO), wspieranie tworzenia lokalnych/rodzinnych DPS oraz zakładów opiekuńczo-leczniczych, przekształcania dużych placówek w mniejsze, rozwój sieci mieszkań treningowych, chronionych i socjalnych z opieką dostosowaną do różnego rodzaju niepełnosprawności. Dla żadnego z działań w powyższym zakresie nie zdefiniowano celu i nie opracowano wskaźników dla monitorowania stopnia jego realizacji.

⁷ Uchwała Nr XXXV/454//17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 marca 2017 r.

Wskazano natomiast cel szczegółowy dla wszystkich obszarów oddziaływania dotyczących wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami: lepsza integracja społeczno - zawodowa osób z niepełnosprawnościami oraz lepsza opieka nad osobami niesamodzielnymi. Natomiast wskaźnik realizacji celu określono jako: wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata (wartość bazowa za 2015 r. wynosił 21,3%, a wartość docelowa do osiągnięcia w 2020 r. to 30,0%).

(Dowód: akta kontroli str. 42-79)

1.4. Kolejnym ważniejszym dokumentem szczebla regionalnego obok strategii rozwoju województwa był plan zagospodarowania przestrzennego województwa aktualizowany we wrześniu 2010 r. W planie uwzględniono m.in. aspekty demograficzne w perspektywie rozwoju województwa. Brak było w nim natomiast odniesień do kwestii kształtowania przestrzeni publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Obwieszczeniem z dnia 13 lutego 2015 r. Marszałek Województwa Łódzkiego zawiadomił o podjęciu uchwały Nr IV/42/15 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 stycznia 2015 r. o przystąpieniu do sporządzenia projektu „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz projektu planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi” oraz poinformował o możliwości, miejscu i formie składania wniosków i uwag do ww. planów.

W trakcie bieżącej kontroli NIK trwały prace nad aktualizacją ww. dokumentu. W ramach wyjaśnień Dyrektor Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego poinformowała, że „(...) problematyka dostosowania przestrzeni publicznych dla osób o ograniczonej możliwości poruszania i ograniczonej percepcji uwzględniona została w częściach kierunkowych opracowywanego projektu: „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi”, głównie w kontekście kształtowania atrakcyjnych warunków życia, w tym dbałości o przestrzenie publiczne, dostępności do publicznego transportu zbiorowego oraz dostępności infrastruktury turystycznej”.

Dla obszaru Województwa Łódzkiego w projekcie „Planu...”:

- w ramach problematyki transportowej i kierunku Rozwój multimodalnego transportu pasażerskiego założono podniesienie jakości taboru publicznego transportu zbiorowego przy uwzględnieniu potrzeb osób o ograniczonych możliwościach poruszania się;
- w ramach problematyki dziedzictwa kulturowego oraz kierunku: zachowanie materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa, uwzględniono rewitalizację historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich, z zachowaniem specyficznych cech struktury budowlanej i nadania odpowiedniego standardu estetycznego przestrzeniom publicznym, przy założeniu ograniczania barier architektonicznych;
- w ramach problematyki turystyki i rekreacji kulturowego oraz kierunku: wzrost atrakcyjności turystycznej województwa, uwzględnia się poprawę jakości bazy turystycznej przy jednoczesnym zwiększeniu dostępności dla osób z ograniczeniami poruszania się i percepcji;
- w ramach problematyki związanej z krajobrazem i ładem przestrzennym oraz kierunku Kształtowanie ładu przestrzennego, zakłada się ograniczanie barier architektonicznych w kontekście osób o ograniczonych możliwościach poruszania się.

Dla miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi w projekcie „Planu...”:

- w ramach celu szczegółowego nr I, dotyczącego ładu przestrzennego, przewidziano m.in. tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, które odznaczać się będą m.in. funkcjonalnością, estetyką, obecnością elementów symbolicznych oraz dostępnością dla wszystkich grup społecznych, a przez to sprzyjać integracji społecznej i budowaniu tożsamości metropolitalnej. Przy czym funkcjonalność przestrzeni publicznych oraz ich dostępność dla wszystkich grup społecznych rozumieć należy również w kontekście dostosowania jej dla potrzeb osób o ograniczonej możliwości

poruszania się; ponadto, w ramach kierunków działań i działań określonych dla realizacji powyższego celu przewidziano rozwój wysokiej jakości obszarów zamieszkania i ich otoczenia (1.2.), m.in. poprzez: podnoszenie standardów mieszkaniowych (1.2.1.), w tym m.in. wśród szeregu działań również i eliminację barier architektonicznych oraz kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych (1.2.1.), w tym m.in.: kształtowanie przestrzeni przyjaznych dla ekologicznych form przemieszczania się, tworzenie miejsc przyjaznych różnym grupom wiekowym oraz sprzyjających integracji społecznej. Przy czym integrację społeczną rozumieć należy szeroko, również jako integrację z osobami o ograniczonej możliwości poruszania się;

- w ramach celu szczegółowego nr II, dotyczącego dostępności, przewidziano w zintegrowanych punktach węzłowych m.in. dążenie do pełnej integracji zarówno infrastrukturalnej (przy uwzględnieniu potrzeb wszystkich potencjalnych użytkowników), jak i organizacyjnej (modelowanie siatki połączeń), przy uwzględnieniu potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się⁸.

(Dowód: akta kontroli str. 192-200)

1.5. Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego opracowywało coroczne raporty o gospodarowaniu przestrzenią w województwie łódzkim. W raportach za lata 2015 i 2016 nie dokonano odniesień do problematyki dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

(Dowód: akta kontroli str. 201-224)

1.6. Obszar działań przez Samorządu Województwa Łódzkiego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych wyznaczał m.in. Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 – 2020⁹.

Jednym z celów strategicznych Programu było: tworzenie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym dostęp do przestrzeni publicznej i prywatnej oraz uczestnictwa w życiu społecznym. Dla jego realizacji określono strategiczne kierunki działań:

- wspieranie i upowszechnianie działań zmierzających do udostępnienia przestrzeni dla osób niepełnosprawnych o zróżnicowanej mobilności i percepcji – projektowanie uniwersalne;
- inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym przestrzeni publicznej i prywatnej (w tym w szczególności: dostępność dla osób niepełnosprawnych do budynków mieszkalnych wielorodzinnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, likwidacja barier w mieszkaniach osób niepełnosprawnych, rozwiązań technicznych i nowych technologii, dróg i transportu, informacji, komunikacji i innych usług, w tym elektronicznych;
- wspieranie działań związanych z rozwojem i upowszechnianiem cyfryzacji, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób niepełnosprawnych;
- zwiększanie dostępności szeroko rozumianej informacji poprzez wspieranie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym nowych technologii oraz systemów informacyjno-komunikacyjnych w tym: stron internetowych i usług internetowych oraz mediów i multimediów;
- wyrównywanie szans komunikacyjno-transportowych osób niepełnosprawnych z terenów wsi i małych miasteczek;

Założono osiągnięcie nw. przewidywanych efektów:

- zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat barier utrudniających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami;
- zwiększenie wiedzy na temat potrzeb osób niepełnosprawnych różnych

⁸ Projekt „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi” był w trakcie bieżącej kontroli NIK w trakcie opracowywania i nie został przekazany do uzgodnień, opiniowania i konsultacji społecznych.

⁹ Uchwała Nr XLIV/812/2014 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 10 lutego 2014 r.

specjalistycznych grup zawodowych w tym w szczególności: architektów, urbanistów, projektantów, informatyków;

- zwiększenie liczby budynków użyteczności publicznej przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do różnego rodzaju usług;
- zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych, w tym z terenów wiejskich;
- zwiększenie innowacyjności w zakresie projektowania rozwiązań dla osób niepełnosprawnych i projektowania uniwersalnego.

Nie opracowano natomiast na potrzeby programu systemu wskaźników umożliwiających pomiar stopnia realizacji celów programu.

Źródłem finansowania zadań z zakresu działań dotyczących osób niepełnosprawnych były środki własne jednostek samorządu terytorialnego, w tym województwa, określone w stosownych uchwałach budżetowych oraz środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będące w dyspozycji Samorządu Województwa Łódzkiego. Zadania wynikające z Programu realizowane były przez komórki merytoryczne RCPS.

Konsultacje społeczne w sprawie Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 zostały przeprowadzone w okresie: 30 grudnia 2013 r. - 13 stycznia 2014 r.

Projekt Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 udostępniano m.in. na stronie internetowej serwisu łódzkich organizacji pozarządowych <http://lodzkie.ngo.pl> i stronie internetowej RCPS <http://www.rcpslodz.pl>. Celem konsultacji było zebranie od mieszkańców województwa łódzkiego oraz organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie województwa łódzkiego uwag, propozycji i opinii do projektu Programu. Wnioski/uwagi do projektu przyjmowano w formie pisemnej na formularzu konsultacyjnym składanym osobiście lub korespondencyjnie na adres: RCPS, jak również drogą elektroniczną na adres: info@rcpslodz.pl. W ramach konsultacji społecznych uwagi i propozycje do Programu zgłosił Polski Związek Głuchych. Po dokonaniu analizy i oceny formalno-prawnej zgłoszonych uwag i propozycji Zespół ds. opracowania Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu¹⁰ nie uwzględnił ich w projekcie z uwagi na niezasadność.

(Dowód: akta kontroli str. 124-156)

1.7. W latach 2016 - 2017 jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Łódzkiego realizowały programy i akcje o charakterze prozdrowotnym skierowane m.in. do osób starszych i niepełnosprawnych, które nie dotyczyły jednak stricte dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb tej kategorii osób. Były to projekty dedykowane osobom starszym (realizowane w trybie wynikającym z ustawy o zdrowiu publicznym).

(Dowód: akta kontroli str. 157-173)

1.8. W opracowaniu Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi - Diagnozie strategicznej, poprzedzającej opracowanie SRWŁ 2020 dokonano diagnozy demograficznej i zdrowotnej populacji mieszkańców województwa łódzkiego. Wskazano, że województwo łódzkie cechuje się największym w kraju odsetkiem ludności w wieku powyżej 65 lat, podkreślono niekorzystną sytuację zdrowotną mieszkańców województwa (m.in. wskaźniki zachorowalności)¹¹.

W zakresie problematyki poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych (cel operacyjny 6. - Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, kierunek działań 6.2.2 aktywizacja grup

¹⁰ Program (na lata 2014- 2020) został przyjęty Uchwałą nr 1896/13 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 19 listopada 2013 r.

¹¹ Diagnoza strategiczna, tom II, Sfera społeczna, Kapitał ludzki.

zagrożonych wykluczeniem społecznym) wskazano m.in. wspieranie przedsięwzięć na rzecz uniwersalnej dostępności, w tym dostępności komunikacyjnej i projektowania uniwersalnego, służących włączeniu społecznemu osób z obniżoną funkcjonalnością.

Na potrzebę uwzględnienia zapisów dotyczących dostępności przestrzeni publicznych wskazano również w procesie konsultacji społecznych projektu Strategii. Wśród zgłoszonych wniosków znalazł się m. in. wniosek Stowarzyszenia Edukacyjnego Centrum Integracji Międzypokoleniowej „HIPOKAMP” dotyczący uwzględnienia uniwersalnej dostępności. Wniosek został pozytywnie zaopiniowany i znalazł odzwierciedlenie w ostatecznej wersji dokumentu.

Wśród 10 kierunków wskazanych w strategii jeden odnosił się bezpośrednio do potrzeb osób starszych (kierunek 4: wspieranie działań na rzecz podnoszenia jakości usług publicznych oraz dostosowania ich do potrzeb starzejącego się społeczeństwa).

(Dowód: akta kontroli str. 166)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Brak wskaźników w programie Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 wyznaczającym kierunki i cele województwa odnośnie przestrzeni publicznej, nie pozwala na ocenę skuteczności działań na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Ocena częściowa

Samorząd województwa rzetelnie, z wykorzystaniem dostępnych analiz oraz opinii zainteresowanych środowisk zdiagnozował potrzeby starszych i niepełnosprawnych mieszkańców województwa względem przestrzeni publicznej, a kierunki działań wyznaczone m.in. w Programie Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, jednak wskazany program nie zawierał wskaźników monitorowania osiąganych efektów jego realizacji.

W planie zagospodarowania przestrzennego nie uwzględniono problematyki kształtowania przestrzeni publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Problematyka ta nie znajdowała również miejsca w corocznie opracowywanych raportach z monitoringu procesu planowania przestrzennego na poziomie lokalnym w województwie łódzkim. Deklarację o uwzględnieniu ww. problematyki w szerszym wymiarze w opracowywanej obecnie aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa złożył Dyrektor Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

2. Działania na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

2.1. Regionalne Centrum Pomocy Społecznej - jednostka organizacyjna Samorządu Województwa Łódzkiego podejmowała działania związane bezpośrednio lub pośrednio z problematyką dostosowania przestrzeni m.in. publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - organizowała konferencje, szkolenia i warsztaty dotyczące tej problematyki w tym:

- konferencję „Projektowanie Uniwersalne – Dostępność bez ograniczeń”¹² (październik 2016 r.). W Konferencji uczestniczyło 189 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zakładów opieki zdrowotnej, uczelni wyższych, specjalnych

¹² Konferencję zorganizowano we współpracy z Politechniką Łódzką, Uniwersytetem Łódzkim, Uniwersytetem Medycznym w Łodzi i Komendą Wojewódzka Policji w Łodzi)

ośrodków szkolno - wychowawczych oraz domów pomocy społecznej z terenu województwa. Zakres przedmiotowy konferencji obejmował takie zagadnienia, jak: audyt i diagnozę dostępności budynku, kształtowanie przestrzeni publicznej przy uwzględnieniu zasad bezpieczeństwa społeczności lokalnej, projektowanie uniwersalne przestrzeni publicznej i budynków - zasady wyrównywania szans, dostępność przestrzeni publicznej – prezentację doświadczeń osób z różnymi niepełnosprawnościami, dostępność form przeciwdziałania wykluczeniu społecznego, implementację zasad projektowania uniwersalnego do praktyki planowania przestrzeni publicznej i budynków (wzorcowe modele projektowania, ekonomiczne aspekty projektowania uniwersalnego). Relacja z konferencji została wyemitowana w jednym z odcinków programu „Na Zakręcie” Telewizji TOYA, w trakcie którego omówiono zasady projektowania uniwersalnego oraz przedstawiono,

- spotkania informacyjno – szkoleniowe/szkolenia związane z realizacją umów o dofinansowanie robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji - w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych - ze środków PFRON¹³: w czerwcu 2016 r. i maju 2017 r. (zaproszono przedstawicieli odpowiednio 23 i 19 podmiotów; na spotkaniach prezentowano praktyczne aspekty projektowania uniwersalnego wraz ze wskazaniem dobrych praktyk i błędów w powyższym zakresie,
- spotkanie informacyjne dotyczące dofinansowania robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, ze środków PFRON (wrzesień 2017 r.) dla przedstawicieli Urzędu Miasta Łodzi oraz sześciu Domów Pomocy Społecznej (jednostki, które planowały inwestycje budowlane w swoich obiektach). Na spotkaniu przedstawiono procedury robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych oraz zapoznano uczestników z elementami projektowania uniwersalnego,
- pięciodniowe szkolenie w formie warsztatowej „Projektowanie uniwersalne - kształtowanie przestrzeni publicznej i budynków dla osób z niepełnosprawnościami i starszych” (listopad 2017 r.)¹⁴. Celem szkolenia było zapoznanie studentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej z problematyką projektowania uniwersalnego, w tym: przeciwdziałanie dyskryminacji m.in. w oparciu o Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych, wybrane elementy zasad bezpieczeństwa w obiektach i przestrzeni publicznej omówienie zagadnień dostępności obiektów pod kątem obowiązujących przepisów prawa, nabycie wiedzy o podstawowych kierunkach rozwoju współczesnej myśli architektonicznej w dziedzinie projektowania obiektów dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zdobycie praktycznej wiedzy i nowych umiejętności obejmującym empiryczne doświadczenie dotyczące różnych rodzajów niepełnosprawności, „oswojenie” niepełnosprawności i otwarcie na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, implementacja zasad projektowania uniwersalnego w obiekcie Zespołu Placówek Specjalnych w Rawie Mazowieckiej oraz wypracowanie nowych rozwiązań przy udziale organizacji pozarządowych oraz osób z niepełnosprawnościami. W szkoleniu uczestniczyło 16 studentów.

(Dowód: akta kontroli str. 168-169)

2.2. Samorząd Województwa Łódzkiego nie posiadał kompleksowego dokumentu zawierającego informacje o dostępności dla osób starszych i niepełnosprawnych Urzędu i wojewódzkich jednostek organizacyjnych. Marszałek Województwa Łódzkiego wyjaśnił, że informacje te są gromadzone w jednostce budżetowej Samorządu Województwa Łódzkiego - w Zarządzie Nieruchomościami Województwa Łódzkiego, którego zadaniem jest zarządzanie nieruchomościami będącymi własnością województwa łódzkiego, w tym prowadzenie spraw administracyjnych związanych z gospodarowaniem nieruchomościami przekazanymi Zarządowi (m.in. prowadzenie spraw związanych z obsługą

¹³ Organizator: Wydział ds. Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

¹⁴ Szkolenie zorganizowano we współpracy z Politechniką Łódzką, Komendą Wojewódzką Policji w Łodzi oraz Fundacją Aktywna Rehabilitacja.

administracyjno - techniczną wszystkich powierzchni biurowych zajmowanych przez Urząd), przygotowywanie informacji dla organów Samorządu Województwa Łódzkiego dotyczących stanu wojewódzkiego zasobu nieruchomości. Wskazano, że z uwagi na gromadzenie danych w zakresie nieruchomości zarządzanych przez Samorząd Województwa Łódzkiego w jednym miejscu wynika znacznie ułatwione pozyskiwanie informacji niezbędnych do przeprowadzania różnego rodzaju analiz dotyczących nieruchomości. Jako pozytywny przykład prowadzonych w tym zakresie analiz wskazano porozumienie zawarte w dniu 31 sierpnia 2017 r. z Powiatem Poddębickim dotyczące współpracy w zakresie realizacji przedsięwzięcia polegającego na likwidacji barier architektonicznych na nieruchomości (...) stanowiącej współwłasność Województwa Łódzkiego i ww. powiatu, na podstawie którego realizowane były prace modernizacyjne związane z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych budynku dla Biblioteki Pedagogicznej oraz Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej.

(Dowód: akta kontroli str. 227-229)

2.3. W celu zapewnienia organizacji i funkcjonowania pasażerskiego ruchu kolejowego w Województwie Łódzkim została powołana spółka „Łódzka Kolej Aglomeracyjna” sp. z o.o. (dalej: ŁKA), w której 100% udziałów posiadał Samorząd Województwa Łódzkiego reprezentowany przez Zarząd Województwa Łódzkiego, pełniący w Spółce funkcję Zgromadzenia Wspólników. Pociągi ŁKA zaczęły kursować 15 czerwca 2014 r. na trasie Łódź - Sieradz - Łódź. Projekt „Budowa Systemu Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej” był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej - Funduszu Spójności - w ramach Osi priorytetowej VII: Transport przyjazny środowisku Działanie 7.3: Transport miejski w obszarach metropolitalnych. Wartość projektu wynosiła 457 770 847 zł a wartość dofinansowania 296.440.534 zł. Jednym z celów projektu była eliminacja barier architektonicznych dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

(Dowód: akta kontroli str. 190-191).

2.4. Samorząd Województwa udzielał wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami w ramach RPO WŁ 2014-2020¹⁵. Zgodnie z kryteriami wyboru projektów, projekty realizowane w ramach RPO WŁ 2014 - 2020 powinny uwzględniać zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

(Dowód: akta kontroli str. 174-189)

2.5. W Urzędzie wprowadzono rozwiązania zapobiegające dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami poprzez m.in.: korzystanie z usług wiodotłumacza lub tłumacza języka migowego (również w punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich, w tym podczas szkoleń i spotkań dla beneficjentów), zainstalowanie systemu głosowego w windach budynków wykorzystywanych przez Urząd oraz dostosowanie stron internetowych: lodzkie.pl do potrzeb osób słabowidzących oraz niesłyszących lub niedosłyszących¹⁷.

(Dowód: akta kontroli str. 228-229)

2.6. Niektóre z podejmowanych przez organy i jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Łódzkiego w ramach polityki społecznej programy działań skutkowały

¹⁵ Wsparcie udzielane w ramach m.in.: osi priorytetowej VII Infrastruktura dla usług społecznych (zarówno wsparcie inwestycji służących osobom starszym, jak i osobom z niepełnosprawnościami) – działania: VII.2 Infrastruktura ochrony zdrowia, VII.3 Infrastruktura opieki społecznej oraz osi priorytetowej VIII Zatrudnienie (wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami) działania VIII.1 Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29. roku życia przez powiatowe urzędy pracy, VIII.2 Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29. roku życia, VIII.3 Wsparcie przedsiębiorczości, osi priorytetowej IX Włączenie społeczne - działania IX.1 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami), IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wsparcie zarówno dla osób starszych, jak i dla osób z niepełnosprawnościami), IX.3 Rozwój ekonomii społecznej (wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami).

¹⁶ Opis ww. działań oraz kryteria wyboru projektów zostały zawarte w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 dostępnym na stronie <http://rpo.lodzkie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/item/677-zmiany-w-szczegolowym-opisie-osi-priorytetowych-rpo-wl-na-lata-2014-2020>. Dokument został przyjęty uchwałą nr 1485/17 Zarządu Województwa Łódzkiego z dn. 23 października 2017 r.

¹⁷ Obowiązek wynika z art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

bezpośrednio poprawą dostępności przestrzeni publicznej dla powołanych grup osób. Przykładem w tym zakresie jest realizacja projektu „Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej” oraz zadania inwestycyjne realizowane w ramach Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020¹⁸. Były to m.in. inwestycje zrealizowane w obiektach użyteczności publicznej¹⁹, w tym:

1. Powiat Opoczyński:

- Rozbudowa i przebudowa budynku administracyjnego Starostwa Powiatowego w Opocznie (przystosowanie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz montaż windy dla osób niepełnosprawnych, efekt: ułatwienie dostępu dla osób niepełnosprawnych między innymi do nowej siedziby PCPR, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności i Wydziału Ochrony Środowiska, Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych;
- Rozbudowa budynku internatu o szyb windowy z wiatrołapem oraz przebudowa pomieszczenia gospodarczego na węzeł sanitarny dla osób niepełnosprawnych; efekt: zwiększenie bezpieczeństwa i poprawa warunków pobytowych dzieci i młodzieży, wychowanków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, zwiększenie dostępności do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej);

2. Gmina Witonia:

- Budowa budynku użyteczności publicznej z funkcją rehabilitacyjną; efekt: zwiększenie dostępności do rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych w tym dzieci i młodzieży;

3. Gmina Miasto Sieradz:

- Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem oraz łącznikiem do istniejącej Szkoły Podstawowej Integracyjnej nr 8 w Sieradzu; efekt: poprawa bezpieczeństwa i zwiększenie dostępności do rehabilitacji ruchowej i zajęć sportowych i dydaktycznych w placówce;

4. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Wojskowej Akademii Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi - Centralny Szpital Weteranów: Wymiana 2 dźwigów osobowych w obiekcie USK im. WAM przy Pl. Hallera; efekt: zwiększenie dostępności do rehabilitacji i usług medycznych dla osób niepełnosprawnych ;

5. Wojewódzki Specjalistyczny Szpital im. Marii Skłodowskiej - Curie w Zgierzu: Budowa szybu windowego z windą szpitalną w budynku Przychodni Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej; efekt: zwiększenie dostępności do rehabilitacji i usług medycznych dla osób niepełnosprawnych;

6. Miasto i Gmina Działoszyn:

- Przebudowa i montaż dźwigu platformowego oraz dostosowanie pomieszczeń sanitarnych na potrzeby osób niepełnosprawnych w budynku Ośrodka Zdrowia w Działoszynie;

7. Gmina Burzenin:

- Dostosowanie sanitariatów oraz wykonanie zadaszonych podjazdów dla potrzeb osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy Burzenin; efekt: ułatwienie dostępu dla osób niepełnosprawnych do Urzędu Gminy oraz poradnictwa psychologicznego;

8. Powiat Pajęczański:

- Przebudowa sanitariatów w Zespole Szkół w Pajęcznie; efekt: wyrównanie szans w dostępie do edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży oraz zwiększenie bezpieczeństwa i dostępności placówki dla słuchaczy Uniwersytetu II I-go Wieku;

¹⁸ Dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Łódzkiego robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów.

¹⁹ Inwestycje zrealizowane w 2016 r.

9. Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Widawie: Przebudowa i rozbudowa o szyb windy budynku Gminnego Ośrodka Zdrowia; efekt: zwiększenie dostępności do rehabilitacji i usług medycznych dla osób niepełnosprawnych
10. Uniwersytet Łódzki: Przystosowanie budynku Centrum Szkoleniowo- Konferencyjnego Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi; efekt: zwiększenie bezpieczeństwa i poprawa dostępu dla osób niepełnosprawnych do rehabilitacji prowadzonej w Centrum Szkoleniowo- Konferencyjnym Uniwersytetu Łódzkiego;
11. Powiat Pabianicki:
 - Likwidacja barier architektonicznych w obrębie sali gimnastycznej i pomieszczeń towarzyszących, w tym higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń do obsługi sali w Zespole Szkół Specjalnych nr 5 w Pabianicach; efekt: wyrównanie szans w dostępie do edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępności do zajęć sportowych i rehabilitacyjnych;
12. Powiat Pabianicki:
 - Likwidacja barier architektonicznych - modernizacja windy wraz z instalacją oraz dostosowanie łazienek do osób niepełnosprawnych w Zespole Szkół Specjalnych Nr 4 w Konstantynowie Łódzkim;
13. Gmina Miasto Radomsko: Budowa zewnętrznej platformy dla przewozu osób dla Zespołu Szkolno- Gimnazjalnego nr 4 w Radomsku; efekt: wyrównanie szans w dostępie do edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży;
14. Powiat Brzeziński:
 - Adaptacja poddasza w Domu Pomocy Społecznej w Brzezinach - roboty ogólnobudowlane, roboty elektryczne; efekt: zwiększenie dostępności i poprawa komfortu życia dla osób niepełnosprawnych, pensjonariuszy DPS-u;
15. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie: Dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych łazienek w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie w obiektach Szpitala Powiatowego; efekt: zwiększenie dostępności usług medycznych, rehabilitacyjnych oraz usług opiekuńczych ;
16. Instytut „Centrum Zdrowia Matki Polki”: Dostosowanie infrastruktury Szpitala Pediatricznego Instytutu „Centrum Zdrowia Matki Polki” w Łodzi do potrzeb osób niepełnosprawnych; efekt: zwiększenie bezpieczeństwa oraz dostępności do rehabilitacji i usług medycznych dla osób niepełnosprawnych, szczególnie dla dzieci i młodzieży;
17. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Kaliszu: Przebudowa łazienki wraz z przystosowaniem dla potrzeb osób niepełnosprawnych; efekt: zwiększenie bezpieczeństwa i poprawa warunków pobytowych i rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych w tym dzieci i młodzieży podczas turnusów rehabilitacyjnych;
18. Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu: Wymiana dźwigów szpitalnych w Szpitalu Wojewódzkim; efekt: zwiększenie dostępności do rehabilitacji i usług medycznych dla osób niepełnosprawnych.

(Dowód: akta kontroli str. 148-158)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Samorząd Województwa Łódzkiego nie opracowywał projektów, programów systemowych, uniwersalnych narzędzi pomiaru barier w przestrzeni publicznej i ilustracji, wzorcowych programów działań dla gmin i powiatów lub narzędzi do wykorzystania we wdrażaniu działań służących poprawie dostępności przestrzeni

publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych do wykorzystania przez inne podmioty, w tym gminy i powiaty.

2. W Urzędzie i wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych nie przeprowadzono audytu i inwentaryzacji dotyczącej dostępności urzędów dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych.
3. Samorząd Województwa Łódzkiego oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, nie posiadały kompleksowej strategii, planu, harmonogramu lub innego dokumentu, w którym by ujęto zamierzenia odnośnie działań na rzecz poprawy dostępności obiektów przestrzeni publicznej i usuwania barier.

Marszałek Województwa Łódzkiego wyjaśnił w powyższych sprawach:

- w odniesieniu do nieopracowania projektów, programów systemowych, uniwersalnych narzędzi pomiaru barier w przestrzeni publicznej, wzorcowych programów działań dla gmin i powiatów lub narzędzi do wykorzystania we wdrażaniu działań służących poprawie dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych do wykorzystania przez inne podmioty, w tym gminy i powiaty:

„(...) nie stwierdzono takiej konieczności. Do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego nie docierają sygnały na temat barier w dostępności obiektów przestrzeni publicznej - w okresie kontrolowanym do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego nie wpłynęła żadna skarga w zakresie problemów związanych z niedostosowaniem obiektów Województwa Łódzkiego dla osób starszych lub niepełnosprawnych. Ponadto obowiązek dostosowania obiektów przestrzeni publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych wynika z obowiązujących przepisów prawa. Budynek dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych jest jednocześnie przyjazny dla osób starszych. Dodać należy, że w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego przeciwdziałamy dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami poprzez np.:

- elastyczność przy załatwianiu spraw np. w razie potrzeby pracownik merytoryczny może obsłużyć klienta na parterze w Biurze Podawczym,
 - profesjonalną obsługę osób niesłyszących lub niedosłyszących dzięki możliwości skorzystania z:
 - usługi wiodotłumacza w Biurze Podawczym lub usługi tłumacza języka migowego na miejscu lub na wezwanie,
 - usługi wiodotłumacza w Punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich,
 - usługi tłumacza języka migowego podczas szkoleń i spotkań dla beneficjentów, organizowanych przez ww. punkty”.
- natomiast w odniesieniu do braku kompleksowej strategii, planu, harmonogramu lub innego dokumentu, w którym by ujęto zamierzenia odnośnie działań na rzecz poprawy dostępności obiektów przestrzeni publicznej i usuwania barier:

„(...) Tematyka związana z działaniem na rzecz poprawy dostępności obiektów przestrzeni publicznej i usuwania barier jest uregulowana w szeregu różnych strategii, programów i innych dokumentów obowiązujących na terenie Województwa Łódzkiego, które w trakcie kontroli były już przywoływane. Są to na przykład następujące dokumenty: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej 2020, Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 - 2020, Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020, Karta Seniora Województwa Łódzkiego, Strategia Polityki Zdrowotnej dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.”

(Dowód: akta kontroli str. 227-229)

W ocenie NIK, kompleksowa strategia albo plan, harmonogram czy preliminarz działań określające cele, czasowy horyzont ich realizacji oraz źródła finansowania są niezbędnym narzędziem rzetelnego monitorowania poprawy dostępności przestrzeni publicznej, a tym samym tworzenia warunków do zwiększenia samodzielności i możliwości uczestniczenia osób starszych i niepełnosprawnych w życiu regionu i lokalnej społeczności.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK część z podejmowanych przez organy i jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Łódzkiego w ramach polityki społecznej programy działań skutkowały bezpośrednio poprawą dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych powołanych grup osób. Pomimo świadomości demograficznych przemian i wynikających z nich potrzeb starszych i niepełnosprawnych mieszkańców, w UMWŁ nie przeprowadzono audytów i inwentaryzacji dotyczących dostępności obiektów zarówno samego Urzędu, jak i innych wojewódzkich jednostek organizacyjnych. Nie opracowano również harmonogramów, preliminarzy lub innych dokumentów, uwzględniających zamierzenia odnośnie działań na rzecz poprawy dostępności obiektów przestrzeni publicznej i usuwania z niej barier (architektonicznych, technicznych). Brak powyższych działań uznać należy za nierzetelne.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 31 stycznia 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Kontroler

Doradca techniczny
Andrzej Cieniewski

Podpis

Dyrektor

Przemysław Szewczyk
DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi

Grażyna Tuzikiewicz-Gnitecka
wice Dyrektor

Podpis